

TEK500 Marknad och ekonomi 20171219

Tentamen i kursen Marknad & Ekonomi.

Program: AUTOMATION OCH MEKATRONIK, CIVILINGENJÖR

Tillåtna hjälpmedel: Typgodkänd miniräknare samt räntetabell som tillhandahålls vid tentamenstillfället.

Resultaten lämnas för registrering den 12:e januari.

Visning av tentamen sker den 16 januari kl 13-14, Plats: Vasa, hus 2, våning 4, avdelning IRDM.

Examinator: Kaj Suneson

Ansvarig lärare: Kaj Suneson

Anknytning 5776

Mobil:0709-521 631

Besöker tentamen vid två tillfällen, ca 9:30 samt 11:30

I tentamen finns annars fyra huvudsakliga typer av frågor:

1)

Frågor angivna valbara svar - markera det mest korrekta (Envalsfråga) svaret eller de korrekta svaren (Flervalsfråga). OBSERVERA! att flervals-frågorna i systemet är konstruerade så att alla korrekta alternativ måste vara ikryssade för att få poäng ELLER så erhålls poäng för rätt alternativ och minuspoäng ges för inkorrekta svar (Minsta möjliga poäng på en hel fråga är dock 0). Den sistnämnda versionen är den vanligaste i denna tentamen.

2)

Korta essäfrågor - Text och beskrivande frågor men med ganska klara svarsönskemål från tentamenskonstruktören. Meningen är att svaren ska kunna vara ganska klara och raka utan allt för mycket text.

3)

Frågor baserade på beräkningar/kalkylering. Vissa av svaren anges genom att markera rätt värde/svarsalternativ emedan andra redovisas som en beräkning i en "textruta".

4)

Utredande essäfrågor - Dessa är generellt på 8 eller fler poäng. Ungefär hälften av poängen bygger på samma sätt som de korta essäfrågorna på ganska klara och inte allt för omfattande svar. Den andra hälften av poängen bygger på att ni visar att ni kan sätta in frågan i olika sammanhang/perspektiv och kan resonera/filosofera om situationer som hänger ihop med frågan. Det går inte att separera de två delarna men ni kan se det som en vägledning att min bedömning av dem bygger dels på att ni uppfyller den teoretiska redogörelsen som frågan omfattar och dels att ni kan använda de teoretiska delarna i ett sammanhang. Här förväntas också längre svar med mer argumentation och fylligare beskrivningar.

Glöm inte att: I essäfrågor där det finns en given kontext, ska svaret handla om det teoretiska området i den givna kontexten!

Betygsgränser:

Betyg 3: mer än eller lika med 30 poäng

Betyg 4: mer än eller lika med 39 poäng

Betyg 5: mer än eller lika med 48 poäng

För slutbetyg på kursen krävs såväl godkänd tentamen och godkända obligatoriska moment som ett godkänt projekt. Slutbetygets nivå bestäms av tentamensresultatet.

Titta igenom tesen och disponera tiden nogal!

Settings selected for this exam

- **Score based grading:** The exam is score based.
- **Student computer lockdown [ON]:** Students can not surf the web or use other applications during the exam.
- **Anonymous exam:** Student names are not visible to teachers during grading.
- **Spell check when needed:** Selected students are able to use spell check during the exam.
- **Text to speech when needed:** Selected students are able to use text to speech during the exam.
- **Random alternatives order:** The order of the alternatives for each question displayed to students during the exam is randomized.

Fråga 1a

Max points: 3

Kalkylräntan i investeringskalkyler kan bestämmas på flera olika sätt. Markera de alternativ som på ett teoretiskt korrekt sätt kan motsvara en kalkylränta.

One or more alternatives can be correct

- Den allmänna räntenivån i samhället
- Finansieringskostnaden för den nya investeringen
- Räntenivån för bostäder
- Genomsnittlig avkastning på börsen
- Riskfri ränta plus riskpremie
- Riskfri ränta
- Genomsnittlig avkastning på sina alternativa investeringar med samma risk
- Riskfri ränta plus bankräntan

Fråga 1b

Max points: 2

Inom kalkyleringsområdet resonerade vi om att det finns olika typer av kalkyler. Markera de kalkyler som är "självkostnadskalkyler".

One or more alternatives can be correct

- Produktval i trång sektion
- Nuvärdesmetoden
- Påläggs-/Orderkalkyl
- Pay-off metoden
- Acceptans av order vid fri kapacitet
- ABC-kalkylering
- Internräntemetoden

Fråga 1c

Max points: 3

En kassaflödesanalys består i huvudsak av tre delar. Markera vilka tre delar det är.

One or more alternatives can be correct

- Försäljningsverksamheten
- Produktionsverksamheten
- Resultatet av den operativa verksamheten
- Investeringsverksamheten
- Finansieringsverksamheten
- Human resourcesverksamheten
- Serviceverksamheten
- Intern logistikverksamheten
- Extern logistikverksamhet

Fråga 1d

Max points: 2

När hävstångsformeln används så illustrerar denna hur avkastningen beror på två komponenter. Dessa två komponenter är:

Only one alternative is correct

- 1) Förvaltning av omsättningstillgångar, 2) Resultatet av den vanliga driften
- 1) Effekter av företagets finansiering, 2) Förvaltning av omsättningstillgångar
- 1) Effekter av förändringar i valutakurser, 2) Effekter av förändringar i det allmänna ränteläget
- 1) Förvaltningen av immateriella tillgångar, 2) Förvaltningen av omsättningstillgångar
- 1) Resultatet av den vanliga driften, 2) Effekter av företagets finansiering
- 1) Effekter av förändringar i valutakurser, 2) Resultatet av den vanliga driften

Fråga 2

Max points: 6

Markera de påståenden om marknadsföring som är korrekta.

One or more alternatives can be correct

- Vid marknadsföring på industriella marknader blir relationer, nätverk och interaktion mycket mer framträdande
- Marknadsföring på industriella marknader innebär oftast mycket kortare ledtider då företag vet vad de vill ha och de måste ha saker snabbt för att inte förlora kunder
- SWOT analysen har sin främsta funktion i analysen av konkurrenterna
- Tre nivåer i situationsanalysen är makromiljön, mikromiljön och företagsanalysen
- Marknadserbjödandets 4 P:n står för Produkt, Produktion, Pris och Plats
- En ofta förekommande svårighet i marknadsföringen av tjänster är att en tjänst är svår att demonstrera utan att genomföra tjänsten
- Segmentering och positionering innebär båda att marknaden delas upp i delar och marknadsföringen anpassas till respektive del
- Positionering har en symbolisk och en objektiv sida
- Marknadsföringskonceptet fokuserar på att sälja en produkt till kunden och sedan är kontakten slut
- Marketing myopia innebär att företaget vill så gärna tillfredsställa kundernas behov så de blir handlingsförlamade av alla olika önskningar
- I 5-kraftsmodellen innebär hög rivalitet i nuvarande bransch att lönsamhetspotentialen är hög eftersom alla måste skärpa till sina processer
- I tillväxtstrategin "marknadspenetration" arbetar företaget med att få nuvarande kundgrupp att köpa mer av nuvarande produkt genom annonsering och kampanjer
- Hög priselasticitet innebär att en liten prisförändring får stor påverkan på försäljningsvolymen

Fråga 3a

100 words, hard limit - Max points: 3

Beskriv kort vad syftet med Bostonmatrisen är. Vad ska den användas till?

Fråga 3b

50 words, hard limit - Max points: 5

Skissa (bild) upp Bostonmatrisen med en vanlig produkts "väg" igenom denna.

Fråga 3c

500 words, hard limit - Max points: 4

Ge ett exempel på en produkt (vara eller tjänst) och beskriv dess väg från ny produkt till att den nu anses gammal och (ev.) förlegad med utgångspunkt i produktlivscykeln och Bostonmatrisen.

Fråga 4

Max points: 3

Om ett företags skuldsättningsgrad är 3 så är dess soliditet:

Only one alternative is correct

- 25%
- 30%
- 35%
- 20%
- 15%
- 40%
- 50%

Fråga 5

Max points: 6

I ett godistillverkande företag utreds om företaget själva ska ta över en aktivitet i tillverkningen som tidigare lejts ut till andra företag. I denna utredning ska ekonomichefen jämföra två investeringsförslag för inköp av en maskin. Betalningskonsekvenserna som har prognostiserats finns i bifogad bild.

Din uppgift är att markera korrekt beräknat värde och vilket alternativ som är bäst med följande metoder:

- Nuvärdesmetoden
- Annuitetsmetoden samt
- Internräntemetoden

Images (1)

	År	Maskin A	År	Maskin B
Grundinvestering (G)	0	200 000 fp		300 000 fp
Årliga inbetalningsöverskott ("a", i slutet av resp. år)	1-2	80 000 fp	1-3	110 000 fp
	3-5	40 000 fp	4-5	50 000 fp
Ekonomisk livslängd		5 år		5 år
Restvärde i slutet av år 5		40 000 fp		60 000 fp
Kalkylränta		15%		15%

One or more alternatives can be correct

- Nuvärdesmetod: Maskin A är bäst då maskin A har ett nuvärde om 19 tusen fp och maskin B har ett nuvärde på 34,4 tusen fp
- Nuvärdesmetod: Maskin B är bäst då maskin A har ett nuvärde om 19 tusen fp och maskin B har ett nuvärde på 34,4 tusen fp
- Nuvärdesmetod: Maskin A är bäst då dess nuvärde är 39,1 tusen fp och maskin B har ett nuvärde på 64,6 tusen fp
- Nuvärdesmetod: Maskin B är bäst då maskin A har ett nuvärde om 39,1 tusen fp och maskin B har ett nuvärde om 64,6 tusen fp
- Annuitetsmetod: Maskin B är bäst då maskin A har ett annuitetsvärde om 5,7 tusen fp och maskin B har ett annuitetsvärde om 10,3 tusen fp

- Annuitetsmetod: Maskin A är bäst då maskin A har ett annuitetsvärde om 5,7 tusen fp och maskin B har ett annuitetsvärde om 10,3 tusen fp
- Annuitetsmetod: Maskin B är bäst då maskin A har ett annuitetsvärde om 11,7 tusen fp och maskin B har ett annuitetsvärde om 19,3 tusen fp
- Annuitetsmetod: Maskin A är bäst då maskin A har ett annuitetsvärde om 11,7 tusen fp och maskin B har ett annuitetsvärde om 19,3 tusen fp
- Internräntemetod: Maskin B är bäst då maskin A har en internränta mellan 18 & 20 % och maskin B har en internränta på 20 %
- Internräntemetod: Maskin A är bäst då maskin A har en internränta mellan 18 & 20 % och maskin B har en internränta på 20 %
- Internräntemetod: Maskinerna är lika bra då bådas internränta är mellan 15 & 18 %
- Internräntemetod: Maskin B är bättre då maskin A har en internränta mellan 15 & 18 % och maskin B har en internränta på 20%
- Annat svar: Redovisa din lösning på lösblad som du lämnar in tillsammans med vanligt tentamens-omslag

Fråga 6a

Max points: 4

Följande information används i frågorna 4a & 4b.

Det tillverkande företaget Hängbuken AB tillverkar hängslen och livremmar på beställning.

Företaget är indelat i fyra kostnadsställen:

1 Materialmottagning och materialhantering [MM]

2 Knäpestillverkning [KM]

3 Remtillverkning & montering [RM] samt

4 Förpackning och sändning [FS]

Företagets försäljning och administration sköts av externa parter till en kostnad av 1 000 000 fantasipengar [fp] per år, vilka redan är fördelade i de angivna omkostnaderna för kostnadsställena. Totalt använder företaget material som kan hänföras till ordrar för 4 400 000 fp.

Följande gäller för ett normalt år i de fyra kostnadsställena:

Materialmottagning och materialhantering har hand om förråd och den interna logistiken och karakteriseras av mycket manuellt arbete även om det också förekommer en maskiner i de aktiviteter som kostnadsstället utför. Efter noggrann utredning har företaget funnit att omkostnaderna varierar med kostnaderna för det material som direkt kan hänföras till ordrar. Lönerna i kostnadsstället uppgår till 300 000 fp, motsvarande 400 arbetstimmar (inga av dessa kan direkt hänföras till någon order) och övriga omkostnader uppgår till 140 000 fp. Maskinerna i kostnadsstället går totalt 600 timmar.

Knäpestillverkningen är en högt automatiserad avdelning där personalen servar maskinerna och byter vilka produkter som produceras i kostnadsstället. Utan någon större utredning har företaget kommit fram till att omkostnaderna bör fördelas med hjälp av "maskintimmar" som är kopplade till någon order. Lönerna i kostnadsstället uppgår till 600 000 fp, motsvarande 800 arbetstimmar (inga av dessa kan direkt hänföras till någon order) och övriga omkostnader uppgår till 2 100 000 fp. Maskinerna går totalt 3600 timmar, kopplade till ordrar.

Remtillverkning & montering är i första hand en manuellt tillverkande avdelning där produkter sätts samman och remmarna till hängslen och livremmar tillverkas. Företaget har efter en lång utredning och många diskussioner kommit fram till att kostnadsställets omkostnader bäst korrelerar med arbetslönen som direkt kan kopplas till en order. Lönerna i kostnadsstället uppgår till 2 625 000 fp, motsvarande 3500 arbetstimmar (av arbetstimmarna kan 88% direkt hänföras till någon order) och övriga omkostnader uppgår till 840 000 fp. Maskinerna som finns i kostnadsstället, går totalt 1700 timmar, kopplade till ordrar.

Förpackning och sändning är en avdelning med mycket manuellt arbete där de ordrar som tillverkats i MM & RM förpackas och sänds till kunden. Företaget har kommit fram till att kostnadsställets omkostnader bäst korrelerar med arbetslönen som direkt kan kopplas till en order. Lönerna i kostnadsstället uppgår till 750 000 fp, motsvarande 1000 arbetstimmar (av arbetstimmarna kan 100% direkt hänföras till någon order) och övriga omkostnader uppgår till 412 500 fp. Maskinerna som finns i kostnadsstället går totalt 700 timmar, kopplade till ordrar.

Uppgift:

Beräkna de pålägg som ska användas när självkostnaden för en order ska uppskattas.

Förklaring av förkortningar i svaren:

MM, KM, RM samt FS - Kostnadsställena (se listan ovan)

MO - Materialomkostnadspålägg

TO - Tillverkningsomkostnadspålägg

AO - Administrations och försäljningsomkostnadspålägg

Only one alternative is correct

- MM: 10% på orderns DM, KT: 750 fp per maskintimme, RM: 36,4% på direkt lön samt FS: 55% på direkt lön.
- MO: 10% på DM, TO: 84,4% på lönen samt AO: finns ej
- MO: 10% på DM, TO: 84,4% på lönen samt AO: 3,8% av tillverkningskostnaden
- MM: 10% på orderns DM, KT: 750 fp per maskintimme, RM: 50% på direkt lön samt FS: 55% på direkt lön.
- MO: 10% på DM, TO: 84,4% på lönen samt AO: 10,6% av tillverkningskostnaden
- MM: 10% på orderns DM, KT: 583,4 fp per maskintimme, RM: 50% på direkt lön samt FS: 55% på direkt lön.
- Annat svar: Redovisa din lösning på lösblad som du lämnar in tillsammans med vanligt tentamens-omslag

Fråga 6b

Max points: 5

Du ska nu använda svaret i 4a och beräkna självkostnaden för två ordrar:

Order "a":

Ni får in en order på ett antal knäppen. Kunden ska själv använda dessa i sin produktion så de behöver ej förpackas och denne kommer även och hämtar knäppena själv.

Det direkta materialet till ordern uppskattas till 50 000 fp och materialet hanteras av MM-kostnadsstället. Tillverkningen sker i KM-kostnadsställe och beräknas ta 40 timmar i maskinerna. Ordern behöver ej processas i kostnadsställena RM & FS

Order "b":

En kund vill beställa ett antal hängslen. För att kunna producera dessa beräknas följande resurser att gå åt:

- Material till hängslena: 30 000 fp och materialet hanteras av kostnadsställe MM.
- Bearbetning i kostnadsställe KT tar ca 15 timmar i maskinerna.
- För att montera & få fram slutlig finish uppskattas bearbetning i kostnadsställe RM ta 20 timmar (vid utförande stämplar utföraren in när de börjar o slutar arbetet).
- Slutligen kommer hängslena att förpackas & skickas genom kostnadsställe FS försorg. Detta antas ta 7 timmar (arbetstiden registreras på samma sätt som i RM).

Vad blir självkostnaden för respektive order?

Fråga 7

1500 words, hard limit - Max points: 14

Tänk dig att du efter genomförd utbildning får jobb hos en välkänd bank med inriktning mot privatmarknaden. Banken är helt utan fysiska kontor för kundmöten utan interfacet mot kunderna är baserat på kontakt över nätet. Att marknadsföra tjänster skiljer sig en del från att marknadsföra varor. Beskriv och ge exempel på hur marknadsföring av tjänster är speciellt i denna kontext genom att använda teoretiska modeller och resonemang, kopplade till bankvärlden, som du förstår denna.

Utredande essäfråga.